

Den store udsigt

Udsigten fra klinten mod bugten er endnu den samme. Her løber vi drenge ned søndag eftermiddag for at se Zampa på vej til Madsnedund. ....Det var den største damper, der passerede de farvande i mine drengeår. Damperen Møen, der fra Madsnedund hver eftermiddag sejlede til Stege og den 1 mastede damper "Stubbekøbing" var mindre. ....Fra udsigten skuer vandrerens den dag i dag over det skønne farvand mellem Sjællands kyst, Falster og Bogø. Hvor er der skønt en sommer morgen, når solen forgylder trækrønerne.....måske en fisker fra Strandgade i Vordingborg eller Bakkebølle Strand rygter sine bundgarn.....

Vintersbølleskoven har naturligvis ændret sig gennem de mange år. Skoven har været "indhegnet" af en vildbane og grøfterne kan stadig ses flere steder langs stranden, det var der "udsigten" var, men vandet har ædt sig ind i skrænterne. I forbindelse med Beværterhusets "indvielse" i 2004 blev der udarbejdet en folder om Vintersbølle Skov. I dag er der igen liv i skoven. Nyråd er en by med 2.300 indbyggere, der er mange der motionere i skoven, stavgang, løb og cykling er populært. Skoler og børnehaver kommer i Beværterhuset. Lokalthistorisk forening holder søndagsåbent med kaffe og kage om sommeren. Pinsemorgen/formiddag er et tilløbsstykke.

Alle generationer mødes atter, dog ikke så meget til arbejde som i fabrikkens tid, men til undervisning i den tidlige Industrihistorie og til hyggelige arrangementer.

Information:

Apelslægten har sin egen hjemmeside det er: www.apel-aner.dk

Litteratur:

Sandberg, Fra Barndommens Land, 1951.

Sydsjællandsmuseumsårbog for 2003, Charlotte Paludan

Sydsjællandsmuseumsårbog for 2004, Anne-Marie Jacobsen restaurering af Beværterhuset

Folderen: Vintersbølle Skov

Derudover råder Lokalthistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd over information:

Hvis man ønsker at støtte Projekt Beværterhuset kan man gøre det ved at blive medlem af Lokalthistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd.

Foreningen forventer at udgive et festskrift ved 10 års jubilæet i august 2010.

Lokalthistorisk Forening for Vintersbølle/Nyråd er dannet den 28. august 2000.

Foreningens formål:

1. At udbrede kendskabet til Vintersbølle og Nyråds historie.
2. At bevare væverhuset/beværterhuset i Vintersbølle Skov samt gøre det tilgængeligt for grupper med interesse i egnens historie og natur.

E-mail adr.: nyraad@vinterhistorie.dk

Web: www.vinterhistorie.dk

Kontingent (50 kr. pr. år) kan indbetales enten til kasser Peter Apel eller indsættes på **konto 0040-6874516528.**

Folder er udarbejdet i forbindelse med det 4. Apeltræf i 2009 af Anne-Marie Jacobsen.

Tak til Kasper Beck Hemmingsen for samarbejdet om planlægningen af denne dag.

Tak til Carsten Warming for slægtens tale.

Tak til Anni Rasmussen for særlig deltagelse ved Beværterhuset.

Tak til Birgitte for stjerneløb i Apel land.

Beværterhuset i Vintersbølleskoven

Apeltræf – 2009

Den 8. august kl. 14.00/15.00

Mødested: kl. 15 ved Beværterhuset, Vintersbølle Skov, Nyråd Skovvej,
Eller: kl. 14 ved Dehnslytten. Vi går til Beværterhuset.

Tema: Vintersbølleskoven – en tur i Apel land.

Dagsplan:

15.00 - 16.15 Velkomst og navneskilte

Betaling, kaffe og kage, Apelsangen.

16.15 - 17.30 Gåtur i Vintersbølleskoven

med pause ved Kong Valdemars Plads
– en historiefortælling!

17.30 - 19.00 Madlavning, stjerneløb og slægtsforskning.

Vi fordeler os!

19.00 - ? Spisning & Slægtens tale.

Hvem mon har nogle festlige indslag?

Præsentation af billeder.

Ideer til næste år.

Afslutning til dem der kører hjem og overnatning til dem der bliver.

Morgenmad for dem der bliver og evaluering.

Sangen ved Maren Apel´s hus

Hvor Sjællands fagre ager,
langs Storestrømmens bred.
Hvor vind og sol så nænsomt
har formet dette sted.
Her samles vi til lyden
af skovens vingesus.
I Apel-slægtens hjerte
ved Maren Apels hus . . .

Min fortids stolte minde
som skabt af livets kår.
Det land som jeg kan kende
helt fra min barndoms vår.
Hvor himlens klare stjerner
står klart ved Sjællands fod,
her skabtes mine aner . . .
Her slog min sjæl sin rod.

Du sydsjællandske sommer
hvor er min glæde stor,
når lyse nætter kommer
jeg fattig bli´r på ord.
For intet steds i Danmark
jeg føler samme fred . . .
Om solen brænder ageren,
om regnen strømmer ned.

Ja slægter skal bevares
i alle slægters led.
Her minderne de ta´r os,
og børnene ta´r med . . .
De steder skal de kende;
her slægtens vugge står.
Vi gi´r hinanden håndslag
- og ses til næste år.

På Sjølund's fagre sletter: N.W. Gade 1838 /
Gendigtet: Carsten Warming juli 2006

Historie

I år er temaet Vintersbølleskoven – en tur i Apel land. Udgangspunkt for historien er P.F.Sandbergs bog ”Fra Bardommens Land” (1951). P.F.Sandberg blev født den 18 juni 1875 kl. 2 om eftermiddagen på Vintersbølle bleg. Han er søn af Christian Ferdinand Sandberg, og hans bedstefar var den ”gamle” Sandberg, Peter Ferdinand Sandberg (f. 24. marts 1808) udlært væver ved Kjøng Fabrik 1. juni 1827. (Sammen med Johan Peter Apel f.1809). ”Fra Bardommens land”:

Væverierna:

..... Ved disse væve sad en række allerede dengang i drengeøjne ældre vævere, der var meget erfarne og dygtige i deres håndværk. Først og fremmest må Apel'erne nævnes. Fabrikens ældste væver på det tidspunkt var gamle (Johan) Peter Apel, der flyttede til Vintersbølle fra Kjøng i 1852 sammen med min farfar P.F. Sandberg, hvem han ofte aflagde besøg og ved aftenbordet talte med ham om de gamle dage i Kjøng. (Johan) Peter Apels søn Hans Peter Apel (tema apeltræf 2008), der vævede nede i det engelske værksted, blev hele sit liv ved fabrikken, ja han kom til at arbejde for resterne af firmaet i et lille væveri med 3 eller 4 væve ude i Dragør. Hans Peter Apel var en meget stærk mand, og han og hans hustru Karen havde en stor flok børn, hvoraf flere kunne døtre og sønner, der blev mine og mine brødres legekammerater. En ældre søn Johan Apel der boede i et gammelt hus ved Vintersbølleskoven, blev tidligt enkemand og opretholdt gennem mange år hjemmet ved hjælp af sine flinke døtre..... En bror til gamle (Johan) Peter Apel, (Hans) Heinrich Apel, vævede også dengang i det gamle danske værksted og var min farfars gode ven, Heinrich havde åndelige interesser, og jeg husker, at jeg som lille dreng en aftenstund påhørte en levende samtale mellem ham og min farfar. Heinrich Apel havde en lille venlig kone, **lille Maren**, som alle kaldte hende. Hun havde aldrig glemt den tid, hun var barnepige hos Provst Becher i Kjøng og havde fine fornemmelser, sagde væverkonerne. Hendes ældste søn Peter (f. 1852 tema apeltræf 2007), der lærte at væve på fabrikken, kom senere til forsvæsenet ved Petersværft og blev igen senere gårdejer i Bakkebølle. Det var en meget velbegavet mand med en ypperlig hukommelse, der på sine gamle dage har fortalt mig meget om livet på Kjøng Fabrik og Vintersbølle Bleg. Hans yngre bror Valdemar der også havde lært at væve på fabrikken, kom til Toldvæsenet og avancerede til toldkontrolør. Han var noget af en digter og har i den jyske presse f.eks. Ålborg Stiftstidende ofte fået optaget digte, der var ulastelige fra formens side.

Vintersbølle Skov

.....I sommertiden blev den omtalte festplads ved åen revet og fejlet.....I mine drengeår i 1880'erne var Vintersbølle Skov i sin fulde pragt. Når man fra Nyråd landevej kørte ned forbi skovfogedhuset, der ligger der endnu, op ad kørervejen over den høje bakke, så man ned over skovdalen med ranke mægtige bøge, der stod som en hær af grå kæmper med underskov af bøgekrat og hindbærkrat.....gik man af stierne dernede bakke op og bakke ned, vandrede man gennem en udstrakt mægtig løvhytte.....Det er blegen der deler vintersbølle skov i to dele, Kidhaveskoven og Strandskoven. I Strandskoven er de gamle bøge omtrent borte. Der findes kun nogle enkelte ved langdyssen, hvor to bøge danner en indgangsportal til denne...